

# انس باقرآن وروان خوانی

گروه آموزش قرآن  
دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

## آموزش قرآن در پایه ششم ابتدایی در جست‌وجوی چیست؟

براساس اهداف مصوب شورای عالی آموزش و پرورش و نیز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مهم‌ترین هدف آموزش قرآن در دوره شش ساله ابتدایی «تحقق مهارت خواندن قرآن کریم» است. با توجه اجرای مصوبه اخیر شورای عالی آموزش و پرورش مبنی بر افزایش یک ساعت در هفته به ساعات آموزش قرآن، در پایه‌های شش‌گانه، زمینه مناسبی برای تحقق این هدف، در طول شش سال تحصیلی و ۴۴۲ ساعت رسمی برای آموزش قرآن در دوره ابتدایی در نظر گرفته شده است. لذا مدیران محترم مدارس باید نسبت به اصلاح جدول برنامه هفتگی در همه پایه‌های تحصیلی اقدام کنند و برای آموزش قرآن در پایه‌های دوم تا ششم ابتدایی سه جلسه در هفته و برای پایه اول دو جلسه در هفته اختصاص دهند.

اما آنچه در این نوشته مدنظر است، معرفی اجمالی برنامه درسی آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی است. سعی کرده‌ایم از موقعیت این ویژه‌نامه به نحوی استفاده کنیم تا نکاتی که معمولاً کمتر به آن‌ها توجه می‌شود، برجسته و ارائه شوند. امید است از این رهگذر زمینه «ارتقای مهارت آموزگاران محترم در آموزش قرآن» در حد مطلوب فراهم شود.

در ابتدا به اهداف برنامه درسی آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی نگاهی اجمالی می‌اندازیم. دانش آموز کلاس ششم ابتدایی در جریان یادگیری درس قرآن و در پایان سال تحصیلی به این اهداف دست می‌یابد:

۱. علاقه به شنیدن قرائت قرآن کریم و خواندن آن
۲. علاقه به حفظ برخی آیات، سوره‌ها و پیام‌های قرآنی کتاب درسی
۳. علاقه به درک معنای آیات قرآن کریم
۴. علاقه به استفاده از رسانه‌ها و شرکت در فعالیت‌های قرآنی
۵. آشنایی با داستان‌های قرآنی کتاب درسی
۶. آشنایی با معنای برخی از کلمات ساده و پرکاربرد قرآن کریم

۷. توانایی خواندن آیات و عبارات قرآنی کتاب درسی به صورت روان و تا حد امکان زیبا و آهنگین
۸. توانایی خواندن آیات قرآن کریم از روی مصحف شریف با خط آموزشی حداقل به صورت شمرده و آرام
۹. بیان مفهوم پیام‌های قرآنی کتاب درسی به زبان ساده
۱۰. معنا کردن برخی از عبارات ساده قرآن کریم
۱۱. علاقه به خواندن روزانه قرآن کریم و سعی در درک معنای برخی از عبارات و آیات شریفه

## دانش آموزان با داشتن چه توانایی‌هایی در درس قرآن وارد کلاس ششم می‌شوند؟

دانش آموزان در طول پنج سال گذشته باید با موارد زیر آشنا شده و مهارت‌های لازم را به دست آورده باشند:

۱. شناخت حروف و حرکات و ترکیب آن‌ها (پایه اول ابتدایی)؛
۲. آشنایی با نمادهای خط قرآن (قواعد مهم و ضروری روخوانی قرآن) (پایه دوم ابتدایی)؛
۳. خواندن بخش بخش کلمات و عبارات قرآنی با اشاره صحیح آموزگار به حروف و حرکات از روی لوحه آموزشی (پایه‌های اول تا سوم ابتدایی)؛
۴. خواندن شمرده و آرام کلمات و عبارات قرآنی کتاب درسی (پایه‌های دوم و سوم ابتدایی)؛
۵. کسب مهارت روخوانی (آرام و شمرده خوانی) قرآن کریم (تا پایان سوم ابتدایی)؛
۶. خواندن آیات و سوره‌های کتاب درسی شبیه نوار آموزشی یا حداقل به صورت معمولی با حداقل به صورت آرام و شمرده (پایه‌های اول تا پنجم ابتدایی)؛
۷. خواندن قرآن کامل به صورت معمولی یا حداقل به صورت آرام و شمرده (پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی)



## آموزگاران در پایه ششم برای تدریس قرآن باید دارای چه صلاحیت‌هایی باشند؟

آموزگاران برای توفیق هر چه بیشتر در آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی، باید واجد صلاحیت‌های علمی و عملی خاصی باشند که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. توجه به رفع اشکالات خواندن قرآن همه دانش‌آموزان؛ مهم‌ترین نگرانی در دوره ابتدایی به ویژه در پایه‌های سوم تا ششم ناتوانی برخی از معلمان در رفع اشکالات خواندن قرآن است. از همین رو، شعار درس آموزش قرآن در پایه‌های سوم تا ششم «شناسایی اشکالات خواندن قرآن فرد فرد دانش‌آموزان و رفع اشکالات آن‌ها» است.
۲. شرکت فعال در دوره‌های آموزش ضمن خدمت؛ از این رو اولاً این دوره‌ها باید با کیفیت و به طور کامل اجرا شود و ثانیاً معلمان باید با جدیت در آشنایی با روش‌های آموزش قرآن در این پایه و کسب مهارت در اجرای آن‌ها بکوشند.
۳. تسلط کافی بر روش‌ها و مراحل تدریس هر یک از موضوعات کتاب درسی؛
۴. مشاهده دقیق و با حوصله فیلم‌های توجیهی - آموزشی؛
۵. مطالعه مقدمه کتاب درسی دانش‌آموز؛ در ابتدای هر کتاب درسی چندین صفحه درباره روش آموزش قرآن برای معلمان آمده است. اما شواهد نشان داده است که متأسفانه اغلب معلمان

حتی یک بار هم این مقدمه را نخوانده‌اند. طرح این بخش از کتاب درسی در شورای آموزگاران مدرسه و مذاکره درباره آن بسیار مفید است.

۶. تهیه و مطالعه کتاب‌های مرجع آموزش قرآن دوره ابتدایی مانند کتاب مبانی و روش آموزش قرآن دوره ابتدایی با کد ۶۰۱۱ و کتاب راهنمای معلم قرآن پایه ششم ابتدایی؛

۷. انس با قرآن کریم و خواندن روزانه آن و سعی در به کارگیری توانایی‌های بالفعل خودمان در درک معنای آیات قرآن کریم. تحقق این هدف به فرهنگ‌سازی نیاز دارد و مهم‌ترین و در عین حال ساده‌ترین روش برای تحقق آن، توجه به «نقش الگویی معلم و خانواده در توسعه فرهنگ انس روزانه دانش‌آموزان با قرآن کریم» است؛

۸. تقویت علاقه و جدیت در آموزش قرآن و پرهیز از هرگونه سهل‌انگاری و سخت‌گیری‌های نابه‌جا؛

۹. تلاش به موقع برای تهیه و آماده‌سازی امکانات آموزشی مانند ضبط و نوار و استفاده به‌جا از آن‌ها در تدریس؛

۱۰. پرهیز از جابه‌جایی و ترتیب موضوعات آموزشی مانند روخوانی آیات و قرائت آن‌ها. همیشه باید روخوانی آیات توسط دانش‌آموزان بر استماع قرائت آن‌ها و هم‌خوانی با نوار مقدم باشد. رعایت این ترتیب در کسب مهارت روخوانی قرآن نقش به‌سزایی دارد.

همیشه باید روخوانی آیات توسط دانش آموزان بر استماع قرائت آن‌ها و هم‌خوانی با نوار مقدم باشد. رعایت این ترتیب در کسب مهارت روخوانی قرآن نقش به‌سزایی دارد

۱۱. شناسایی اشکالات روخوانی دانش‌آموزان و رفع اصولی آن‌ها؛  
۱۲. به روز شدن معلمان از طریق ارتباط با مجلات آموزشی و سایت گروه قرآن و تبادل نظر با مؤلفان و کارشناسان.

### معرفی ساختار دروس و محتوای کتاب آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی

کتاب جدیدالتألیف آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی ۱۴ درس و ۳ یادآوری دارد و هر درس آن در چهار جلسه تدریس می‌شود.

#### نکته مهم

هر درس کتاب آموزش قرآن پایه ششم ابتدایی در چهار جلسه تدریس و در هر جلسه معمولاً به آموزش و تدریس دو موضوع عمده و اصلی پرداخته می‌شود. موضوعات اصلی ارائه شده در هر جلسه به شرح زیرند:

#### جلسه اول

آموزش روخوانی یک صفحه از سوره و رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان (یک زنگ کامل)

#### جلسه دوم

۱. استماع قرائت آیات صفحه قبل با استفاده از نوار آموزشی (نیمه اول ساعت آموزشی)

۲. کار در کلاس (آموزش مفاهیم قرآن) (نیمه دوم ساعت آموزشی)

#### جلسه سوم

۱. آموزش روخوانی یک صفحه از سوره و رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان (حدود سه چهارم ساعت آموزشی)

۲. آموزش پیام قرآنی (حدود یک چهارم ساعت آموزشی)

#### جلسه چهارم

۱. خواندن از روی قرآن کامل (حدود سه چهارم ساعت آموزشی)

۲. آموزش یک نکته از هزاران (حدود یک چهارم پایانی ساعت آموزشی)

### روش آموزش هر بخش از کتاب

#### آموزش روخوانی یک صفحه از سوره و رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان

#### مراحل تدریس روخوانی

۱. پیش‌خوانی: هر دانش‌آموز به صورت فردی آیات درس را می‌خواند (حدود پنج دقیقه).

۲. خواندن در گروه: معلم می‌تواند به دو شکل عمل کند:

اول: هر دانش‌آموز یک تا دو سطر از آیات آن صفحه را برای دوستان هم‌گروه خود می‌خواند (حدود پنج دقیقه).

دوم: حدود یک سوم از آیات صفحه برای هر گروه تعیین می‌شود و هر دانش‌آموز یک تا دو سطر از همان آیات را برای دوستان هم‌گروه خود می‌خواند (حدود پنج دقیقه).

۳. خواندن برای کلاس: معلم ابتدا از دانش‌آموزان علاقه‌مند و مستعد و سپس از بقیه دانش‌آموزان می‌خواهد هر کدام حدود یک سطر از آیات را با صدای بلند برای کلاس بخوانند و سایر دانش‌آموزان خط ببرند.

۴. رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان به شیوه صحیح در زمان جزءخوانی آن‌ها برای کلاس. این مرحله مهم‌ترین گام در تدریس خواندن قرآن در جلسه اول است.

#### روش رفع اشکالات روخوانی

رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان توسط معلم، مهم‌ترین بخش آموزش قرآن در کلاس‌های سوم تا ششم ابتدایی است؛ برای این منظور توجه به نکات زیر ضروری است:

۱. آن دسته از معلمان محترم که در این زمینه ضعف‌هایی دارند، در اسرع وقت و به هر شکل ممکن، در کسب مهارت کامل روان‌خوانی آیات درسی کتاب بکوشند. توصیه ما علاوه بر خواندن روزانه قرآن کریم، استماع و تلاوت آیات کتاب درسی از طریق نوار و سی‌دی است.

۲. معلم هنگام تدریس و رفع اشکالات روخوانی، به دانش‌آموز فرصت دهد تا به پایان عبارت قرآنی (جمله) برسد.

۳. معلم پس از تشویق زبانی از دانش‌آموز بخواند عبارت (جمله) را یک بار دیگر با دقت در حروف و حرکات بخواند.

**نکته:** اشکال روخوانی اغلب دانش‌آموزان در بار دوم برطرف می‌شود. در غیر این صورت، معلم یکی از این چهار روش را انجام می‌دهد:

**اول:** از دانش‌آموز می‌خواهیم سرعت خود را کاهش دهد و کلمه مورد نظر را با دقت بخواند.

**دوم:** از دانش‌آموز می‌خواهیم کلمه مورد نظر را بخش خوانی کند.

**سوم:** ضمن مقایسه شکل غلط کلمه با شکل درست آن، از دانش‌آموز می‌خواهیم شکل صحیح را بگوید. پس از گفتن شکل صحیح، دانش‌آموز را تشویق می‌کنیم.

**چهارم:** در صورتی که هیچ‌یک از روش‌های گفته شده در رفع اشکال روخوانی دانش‌آموز مشکل را برطرف نکرد، خواندن معلم می‌تواند به عنوان آخرین راه علاج باشد. اما این روش را به عنوان روش رایج توصیه نمی‌کنیم.

#### تذکر

از سخت‌گیری و سهل‌انگاری درباره رفع اشکالات روخوانی قرآن بپرهیزید. به یاد داشته باشید شکل و مدت زمان رفع اشکال نباید به خستگی دانش‌آموز مورد نظر یا سایر دانش‌آموزان منجر شود.

#### نکات مهم در آموزش روخوانی

۱. رعایت ترتیب در اجرای مراحل گفته شده ضروری است.

۲. توجه جدی معلم به تقدم آموزش روخوانی بر پخش نوار، به تحقق اهداف پیش‌بینی شده کمک شایانی می‌کند.

۳. کسب مهارت خواندن از طریق حس بینایی ضرورت فراوانی دارد؛ لذا معلم باید در آموزش خواندن آیات درس (و نیز سایر بخش‌های کتاب) از خواندن آیات و عبارات جداً خودداری کند (مگر موارد خاص و ضروری مانند مرحله آخر رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان).  
۴. در اینجا نیز معلم باید به روش‌های رفع اشکالات روخوانی و روان‌خوانی توجه جدی داشته باشد.

### روش و مراحل آموزش قرائت سوره‌های کتاب درسی

۱. معلم ضمن معرفی سوره و آیات مورد نظر، دانش‌آموزان را برای شنیدن قرائت نوار آماده می‌کند.  
۲. از دانش‌آموزان می‌خواهد ضمن خط‌بری از روی کتاب درسی و یا قرآن کامل، بار اول به قرائت عبارات قرآنی گوش کنند و بار دوم همراه با آن بلند بخوانند.  
۳. از دانش‌آموزان داوطلب می‌خواهد آیات درس را حتی‌الامکان شبیه نوار یا حداقل به صورت معمولی و روان بخوانند.  
۴. به عنوان تکلیف انس با قرآن در خانه، از دانش‌آموزان می‌خواهد همان آیات و یا ادامه آن‌ها را به کمک لوح فشرده کتاب گویا از روی قرآنی که در خانه دارند، بخوانند.

### نکات مهم در آموزش قرائت

۱. معلم از سلامت ضبط صوت و نوار و آماده بودن محل مورد نظر نوار اطمینان حاصل کند.  
۲. صدای ضبط صوت، به نحوی تنظیم شود که ضمن شنیدن همه دانش‌آموزان، برای سایر کلاس‌ها نیز مزاحمت ایجاد نکند.  
۳. هنگام پخش قرائت، معلم دقت کند که همه دانش‌آموزان کلمات و عبارات را از روی کتاب درسی خود ببینند و همچنین به دستور نوار عمل کنند.  
۴. توجه شود که صدای دانش‌آموزان از صدای نوار بلندتر نباشد.  
۵. معلم سعی کند آموزش قرائت و زیباخوانی آیات که از خواندن دسته‌جمعی شروع می‌شود، به تدریج به خواندن زیبای فردی نیز برسد.  
۶. گاهی دانش‌آموزان از تفاوت تلفظ برخی از کلمات با شکل روخوانی آن‌ها، سؤال می‌کنند. فقط در پاسخ گفته شود هر دو شکل صحیح است، فقط در نوار زیباتر خوانده شده است.  
۷. چنانچه دانش‌آموزی سوره‌ها یا عبارات قرآنی کتاب درسی را زیبا و به لحن عربی بخواند تشویق شود اما نباید سایر دانش‌آموزان را به این گونه خواندن مجبور کرد.

### روش و مراحل آموزش درک معنای برخی از عبارات ساده قرآنی

در جلسه دوم هر درس، پس از آموزش قرائت، آیاتی از قرآن همراه با معنای آن‌ها آمده است.

۱. معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد هر یک عبارتی از آیات را همراه با ترجمه آن بخوانند.  
۲. از دانش‌آموزان می‌خواهد تمرین اول کار در کلاس را ابتدا به صورت انفرادی و سپس در گروه انجام دهند.  
۳. معلم ضمن حضور در بین اعضای هر گروه، بر فعالیت آن‌ها نظارت و راهنمایی‌های لازم را ارائه می‌کند.  
۴. از هر گروه می‌خواهد ضمن خواندن هر بند، پاسخ خود را بگوید و هر گروه اشتباه احتمالی خود را تصحیح کند.  
۵. تمرین دوم نیز مانند تمرین اول انجام می‌شود؛ یعنی ابتدا تمرین را در کتاب انجام می‌دهند و سپس هر عبارت قرآنی با ترجمه تکمیل شده آن توسط یک دانش‌آموز برای کلاس خوانده می‌شود. هنگام خواندن حتماً اشکالات روخوانی دانش‌آموزان به روش صحیح تذکر داده و برطرف می‌شود. همچنین در صورت نیاز اشکالات ترجمه نیز اصلاح می‌شود.

### روش و مراحل آموزش پیام قرآنی

۱. چند دانش‌آموز متن پیام قرآنی و ترجمه آن را می‌خوانند.  
۲. دانش‌آموزان با استفاده از تصویر یا مطلب ارائه شده در زیر پیام قرآنی، در گروه‌های خود درباره پیام گفت‌وگو می‌کنند.  
۳. گروه‌ها به کمک مصادیق و نمونه‌های عملی در زندگی خود درباره مفهوم پیام، نظرات خود را برای کلاس بیان می‌کنند.

### نکات مهم در آموزش پیام قرآنی

۱. کسب مهارت تفکر و تقویت آن از ارکان مهم برنامه درسی ملی و نیز از اهداف مهم پیام قرآنی است. بنابراین معلمان گرامی در این بخش از سخنرانی بیهیزند و اجازه دهند، دانش‌آموزان با تفکر و گفت‌وگو درباره پیام، در رسیدن به اهداف پیش‌بینی شده حرکت کنند.  
۲. می‌توان علاوه بر استفاده از روش گفت‌وگوی دانش‌آموزان درباره مفهوم پیام قرآنی، از سایر روش‌های متنوع و جذاب مانند نمایش، نوشتن چند جمله کوتاه، نقاشی و... درباره مفهوم پیام استفاده کرد.  
۳. در ذیل برخی پیام‌ها یک یا دو کلمه از آن پیام که در فارسی رایج و آشناست، معنا شده است. معلم با پرسش از دانش‌آموزان توجه آن‌ها را به این کلمات و معنای آن‌ها و احتمالاً برخی کلمات هم‌خانواده آن‌ها که در فارسی رایج است جلب می‌کند.

### روش و مراحل آموزش داستان‌های قرآنی

۱. معلم داستان‌های قرآنی کتاب را که با عنوان «قصه آیه‌ها» مطرح شده است، به یکی از شیوه‌های قصه‌گویی (قصه‌خوانی، تصویرخوانی، استفاده از کارت قصه و...) بیان می‌کند.  
۲. چند دانش‌آموز متن داستان را از روی کتاب، برای کلاس می‌خوانند.

#### دو نکته

۱. از بیان مطالب خارج از متن کتاب و نیز غیرمستند پرهیز شود.

می توان  
علاوه بر  
استفاده از  
روش  
گفت و گوی  
دانش آموزان  
در باره مفهوم  
پیام قرآنی، از  
سایر روش های  
متنوع و جذاب  
مانند نمایش،  
نوشتن چند  
جمله کوتاه،  
نقاشی و...  
در باره مفهوم  
پیام استفاده  
کرد

۲. از طولانی شدن زمان داستان گویی پرهیز شود (حداکثر حدود ۱۵ دقیقه).

### انس با قرآن در خانه

در سال های قبل، جلسه آخر هر درس به انجام تکالیف انس با قرآن در خانه اختصاص داشت و رسیدگی به این تکلیف یک ساعت کامل آموزشی به طول می انجامید. در کتاب جدید، این بخش به آخرین فعالیت هر یک از جلسات چهارگانه منتقل شده است.

از اهداف مهم این بخش، توجه دادن دانش آموزان به ضرورت انجام تمرین مرتبط با درس قرآن در خارج از کلاس، تقویت و تثبیت یادگیری و نیز آگاه کردن والدین نسبت به فعالیت های قرآنی دانش آموز در خانه و درخواست از آن ها در نظارت بر این فعالیت ها و کمک به فرزندان خود است.

### دو نکته

۱. به منظور تمرین و تثبیت مهارت های مورد نظر در هر درس، نسبت به انجام تکالیف انس با قرآن در خانه، تأکید و سفارش شود.  
۲. معلم در ابتدای جلسه بعد از انجام فعالیت انس با قرآن در خانه ارزیابی به عمل آورد و نتیجه را در ارزشیابی مستمر دانش آموزان لحاظ کند.

### روش آموزش و تمرین یادآوری ها

در پایان هر پنج درس، یک یادآوری از آموخته های قبلی پیش بینی شده است. انجام فعالیت های یادآوری به منظور تمرین و تثبیت مهارت های کسب شده و ایجاد تنوع و جذابیت در سبک های یادگیری است.

### دو نکته

۱. فعالیت های این بخش در یک جلسه و در کلاس و با نظارت آموزگار انجام می شود.  
۲. این نوع فعالیت ها هرگز نمونه سؤال های آزمون کتبی نیستند و انجام آن ها تنها در ارزشیابی مستمر دانش آموزان نمره و امتیاز مثبت دارد.

### ارزشیابی پیشرفت تحصیلی درس قرآن در پایه ششم ابتدایی

ارزشیابی دانش آموزان در درس آموزش قرآن در کلیه پایه های دوره ابتدایی فقط به صورت شفاهی است. در پایه ششم ابتدایی نیز علاوه بر این، به صورت کمی (نمره ای) است و به دو شیوه انجام می شود:

### الف) ارزشیابی مستمر

از بین نکات مهمی که در ارزشیابی مستمر وجود دارد، سه نکته مهم را یادآور می شویم:

۱. در این ارزشیابی رشد میزان یادگیری هر دانش آموز، مورد نظر است. از این رو نمره مستمر هر دانش آموز، معدل نمرات او در طول یک نیم سال نیست، بلکه باید میزان رشد و پیشرفت او ملاک نمره ارزشیابی مستمر قرار گیرد.

۲. فعالیت و تلاش فردی و گروهی دانش آموزان در کلاس به عنوان امتیاز و بخشی از نمره مستمر ایشان منظور می شود.

۳. فعالیت خارج از کلاس دانش آموزان بخشی از نمره ارزشیابی مستمر آن هاست. تکلیف «انس با قرآن در خانه» بخشی از این فعالیت است که همه دانش آموزان موظف به انجام آن هستند. آموزگار باید این تکلیف دانش آموزان را بررسی و برای افراد موفق، نمره و امتیاز خاصی منظور کند و با تدبیر لازم، کسانی را که تکلیف خود را به خوبی انجام نمی دهند به این کار ترغیب کند. آموزگار دانش آموزان را به انجام سایر فعالیت های خارج از کلاس تشویق می کند. بدیهی است که باید استعداد، علاقه، امکانات و شرایط فردی دانش آموزان در کم و کیف این فعالیت ها لحاظ شود. برخی از این فعالیت ها عبارتند از:

۱. تهیه نوار آموزشی قرآن یا سایر نوارهای قرآن و قرائت و استماع آن در خانه؛
۲. انس روزانه با خواندن قرآن در خانه؛
۳. حفظ برخی از سوره ها، آیات و پیام های قرآنی؛
۴. تلاوت قرآن با صوت خوب و زیبا.

### ب) ارزشیابی پایانی

بر اساس آیین نامه امتحانات، ارزشیابی پایانی در پایان هر دو نیم سال اول و دوم به عمل می آید. آزمون پایانی درس قرآن نیز در تمام پایه های دوره ابتدایی به صورت شفاهی است. ارزشیابی پایانی از دانش آموزان در پایان هر نیم سال، به صورت شفاهی، به شرح جدول شماره ۱ انجام می شود.

### تبصره

هر دانش آموز می تواند با توجه به هر یک از موارد زیر و در مجموع حداکثر دو نمره تشویقی کسب کند.

۱. قرائت سوره های کتاب و یا قرآن کریم شبیه نوار آموزشی
۲. حفظ یک سوره از کتاب (حدود سه صفحه)
۳. حفظ پیام های قرآنی کتاب از پیام هایی که در هر نیم سال تدریس شده اند.

### شیوه کسر نمره در ارزشیابی پایانی

ارزشیابی پایانی دارای ۲۰ نمره است که ۱۸ نمره به روخوانی و ۲ نمره به پیام های قرآنی اختصاص دارد. شیوه کسر نمره به شرح زیر است:

### الف) روخوانی

۱. به ازای هر کلمه غلط خوانده شده نیم (۰/۵) نمره کسر می شود. تذکر مهم: در صورتی که دانش آموز غلط خود را با تذکر معلم یا بدون آن، تصحیح کند، نمره ای از او کسر نمی شود.
۲. در صورتی که دانش آموزی آیات قرآن را با مکث و برگشت های زیاد بخواند، با توجه به میزان ضعف، علاوه بر نمراتی که به علت کلمات غلط خوانده شده کسر می شود، حداکثر دو نمره از کل نمره روخوانی او (از ۱۸ نمره) کسر می شود.



## ب) پیام قرآنی

چنانچه دانش آموزی پس از خواندن متن و ترجمه پیام از روی کتاب، نتواند درباره آن توضیح دهد یا مصداقی را بیان کند و یا توضیح ارائه شده خیلی از مفهوم پیام دور باشد، نمره آن پیام (هر پیام یک نمره) را کسب نمی کند و با به میزان نقص، از نمره آن پیام کسر می شود.

## نکات مهم در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

۱. توجه به تلاش هر فرد و مقایسه وضعیت فعلی با قبلی خود او به عنوان کلید موفقیت، همواره باید مورد توجه معلم قرار گیرد.
۲. معلم در همه مراحل آموزش، اعم از تدریس، تمرین و پرسش، جدیت لازم را داشته باشد و از سهل انگاری و سخت گیری بپرهیزد.
۳. توجه به دو اصل تشویق و احساس موفقیت در فرایند یادگیری و ارزشیابی همواره مهم و ضروری است.
۴. در انجام پرسش های کلاسی و نیز ارزشیابی مستمر و پایانی، توجه به اصول و رعایت نکاتی ضروری است. برای آشنایی بیشتر با این اصول و نکات می توانید به کتاب های راهنمای معلم آموزش قرآن پایه های گوناگون دوره ابتدایی یا کتاب میانی و روش آموزش قرآن دوره ابتدایی ویژه مراکز تربیت معلم (کد ۶۰۱۱) مراجعه کنید.

## دو انتظار از آموزگاران محترم قرآن!

از اینکه خداوند حکیم، توفیق خدمت به ساحت مقدس قرآن کریم را نصیب همه ما فرموده است، او را شاکریم و ما نیز - البته اگر قابل باشیم - به نوبه خود از تلاش های بی شائبه و دلسوزانه شما صمیمانه سپاس گزاریم. بیان چند توصیه را ضروری می دانیم. امید است با عمل به آن ها، شاهد کارآمدی مؤثرتری در آموزش قرآن کشور باشیم.

۱. سعی کنید در هر جلسه، بر آموزش مهارت خواندن دانش آموزان تأکید شود. خواندن آیات درس را از همه دانش آموزان بخواهید. به طوری که در هر درس، برای خواندن آیات، حداقل دو نوبت به هر دانش آموز رسیده باشد. برای این کار حداقل نیمی از هر جلسه را به تمرین خواندن اختصاص دهید. به خاطر داشته باشید زمانی مؤلفان و معلمان در آموزش قرآن به موفقیت رسیده اند که همه دانش آموزان کلاس مهارت خواندن قرآن کریم را کسب کرده باشند.
۲. با روش های صحیح رفع اشکالات روخوانی قرآن دانش آموزان کاملاً آشنا باشید و با دقت و تسلط آن ها را اعمال کنید و در این موضوع از سهل انگاری و نیز سخت گیری بپرهیزید.
۳. از ابتدای سال تحصیلی به این فکر کنید که «من چگونه می توانم امسال دانش آموزانم را به انس روزانه با قرآن کریم تشویق و ترغیب کنم و

آن ها را عادت دهم؟» برای این هدف مقدس، برنامه ریزی فرهنگی داشته باشید و آن را به عنوان انتظار اصلی از دانش آموزان، در طول سال تحصیلی، به طور مستمر و به شکل های گوناگون دنبال کنید. در این میان انس روزانه خودتان با قرآن، به مصداق «کونوا دعاة الناس یغیر السنکتکم» بیشترین تأثیر را دارد.

۴. این وعده خداوند است: «إِنَّ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ». بدانید قطعاً موفق خواهید شد. پیشاپیش موفقیت شما را تبریک می گوئیم.

در پایان ضمن سپاس از آموزگاران محترم و خوانندگان گرامی خواهشمندیم با ارائه نظرات و پیشنهادهای سازنده خود، ما را در اصلاح و تکمیل برنامه درسی یاری کنید.

○ تلفن های مستقیم گروه درسی قرآن:

۰۲۱-۸۸۴۹۰۲۲۳ و ۰۲۱-۸۸۳۰۵۷۷۱

○ نشانی اینترنتی «گروه درسی قرآن»

دفتر تألیف کتاب های درسی ابتدایی و متوسطه نظری:

<http://quran-dept.talif.sch.ir>

○ وبلاگ «فرهنگ آموزش قرآن در آموزش و پرورش ایران»:

<http://quran-edu.blogfa.com>



مواد ارزشیابی	میزان ارزشیابی	نمره	سطح انتظار
روخوانی آیات جلسه اول هر درس	حدود چهار سطر و به انتخاب معلم	۹	خواندن آیات به صورت معمولی و روان
روخوانی آیات جلسه سوم هر درس (و یا قرآن کامل)	حدود چهار سطر و به انتخاب معلم	۹	خواندن آیات به صورت شمرده و آرام
پیام قرآنی	دو پیام قرآنی	۲	بیان مفهوم و مصداق های پیام قرآنی به زبان خودش

جدول ۱